

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till hiss säkerhetslag

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till hiss säkerhetslag (RP 23/2016 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- handelsråd Tomi Lounema, arbets- och näringsministeriet
- äldre regeringssekreterare Sari Rapinoja, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Harri Patrikainen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- ledande expert Antti Savola, Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)
- ombudsman Veli-Pekka Vitikka, Suomen Hissiyhdistys ry
- jurist Kaisu Terkki, Finlands Fastighetsförbund rf
- ledande expert Ari Ketonen, Teknologiindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Person- och företagsbedömning SETI Ab.
- Inspecta Oy
- KONE Oyj
- Oy Elspecta Ab.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en hiss säkerhetslag. De nuvarande bestämmelserna om hissars säkerhet i elsäkerhetslagen avskiljs från den för att bilda en egen speciallag, och den reglering som huvudsakligen finns på förordningsnivå ska lyftas upp på lagnivå. Totalreformen av lagstiftningen om hissars säkerhet är i huvudsak en lagteknisk reform och ändringar i sektorsfrågor har föreslagits i mycket begränsad omfattning.

Syftet med den föreslagna lagen är att sätta i kraft Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar. Hissdirektivet är ett led i den omfattande reform av produktlagstiftningen som genomförs inom

Betänkande EkUB 4/2016 rd

Europeiska unionen och som bedöms kunna ha omfattande konsekvenser för lagstiftningen om produktsäkerhet och marknadskontroll.

Genom den föreslagna lagen säkerställs, utöver det att bestämmelserna i hissdirektivet genomförs, dessutom säkerheten hos hissar i drift, med andra ord hissar som har släppts ut på marknaden. I lagen föreslås bestämmelser om underhåll, reparation, ombyggnad och besiktning av hissar och om arbeten inom hissbranschen samt om tillsynen över dem. Säkerheten hos hissar som är i drift hör till nationell reglering.

Hissdirektivet ska genomföras senast den 19 april 2016 och det börjar tillämpas den 20 april 2016. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 20 april 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Regeringens proposition med förslag till hiss säkerhetslag anknyter till att nationellt genomföra en helhet av direktiv som gäller säkerhetsområdet (Alignment Package, 21.11.2011). Utskottet har gett utlåtande om ärendet bland annat i samband med lagstiftningen om anmälda organ för vissa produktgrupper (EkUB 3/2016 rd—RP 21/2016 rd). Som ett led i den ovannämnda helheten lämnades ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av hissar och säkerhetskomponenter till hissar (COM(2011) 770 slutlig). Enligt den konsekvensbedömning som gjorts i sammanhanget kan de förenhetligade tekniska kraven på ett välavvägt sätt ge en maximalt hög nivå på skyddet för medborgarnas hälsa, säkerhet och konsumenträttigheter men också säkerställa produkternas fria rörlighet. Målet för det aktuella lagförslaget är att vara den del av det nationella genomförandet av det ovannämnda paketet av produkt direktiv.

Centrala ändringar. Just nu finns normer om hiss säkerhet i elsäkerhetslagen (410/1996), elsäkerhetsförordningen (498/1996), handels- och industriministeriets beslut om hissars säkerhet (864/1997), handels- och industriministeriets förordning om användning av hissar (663/1996) och handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (516/1996). Problemet med den gällande elsäkerhetslagstiftningen är att man har föreskrivit på förordningsnivå om ärenden som skulle ha föreskrivits på lagnivå. Dessutom är bemyndigandena att utfärda förordning i lagarna ofullständiga. Att bestämmelserna är spridda på detta sätt ställer också den som tillämpar lagen inför utmaningar. Propositionens syfte är därför att förtydliga lagstiftningen för hissbranschen.

Enligt gällande lagstiftning ska en verksamhetsutövare som utför arbeten på hissar göra en anmälan om sin verksamhet till Säkerhets- och kemikalieverket, och utövaren ska i sin tjänst ha en person med kompetens för hissarbeten. De ovannämnda är nationella bestämmelser som anses stå i konflikt med hiss direktivet; enligt direktivet får medlemsstaterna inte uppställa nationella specialkrav som begränsar att hissar släpps ut på marknaden. Därför föreslås bestämmelserna bli strukturerade.

Betänkande EkUB 4/2016 rd

Den nya hiss säkerhetslagen medför vissa ändringar i intervallerna för inspektioner, tillsynsmyndigheternas rätt att få information samt registreringen av verksamhetsutövarna. Ekonomiutskottet anser att de föreslagna ändringarna är ändamålsenliga och ger en välavvägd balans mellan verksamhetsutövarnas åligganden, säkerheten för dem som använder hissarna och ansvarsfrågorna för hissinnehavarna.

Lagändringen ändrar inte de tekniska säkerhetskraven för hissar och inte heller behörighetskraven för hissinstallatörer eller besiktningsmän. Skyldigheterna för aktörerna i branschen uttrycks mer specifikt än förr bland annat genom enhetligare definitioner.

Det nuvarande hissbeståndet. Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga uttrycktes oro över hissar i det existerande byggnadsbeståndet som inte kan anses uppfylla nuvarande säkerhetsföreskrifter. Ekonomiutskottet påpekar att byggnadsbeståndet alltid är en produkt av sin tid, också i fråga om säkerhetsaspekter. Bland annat normerna för byggnaders brandsäkerhet och tillgänglighet har förändrats betydligt under de senaste åren. Med tanke på hissinnehavares rättsliga ställning kan det inte anses skäligt att genom ny lagstiftning införa en skyldighet att anpassa hissarna till nya bestämmelser, vilket egentligen skulle innebära retroaktiv lagstiftning. Ekonomiutskottet anser att informationsstyrning är ett mer ändamålsenligt redskap för att för snabba förnyandet av hissbeståndet; de förpliktande bestämmelserna sätter en miniminivå och hindrar inte hissinnehavarna från att förbättra hissarna på eget initiativ. Motsvarande princip har också tillämpats på annan reglering av byggande.

Besiktningsprotokoll enligt 59 §. Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga har det framställts att den föreslagna 59 § i hiss säkerhetslagen ska kompletteras med ett krav på att lämna ett undertecknat besiktningsprotokoll till hissinnehavaren. Av protokollet ska framgå namn och kontaktinformation för den som utförde besiktningen. Förslaget har motiverats bland annat med faktorer som gäller tillgång till kompletterande upplysningar och anvisningar. Ekonomiutskottet konstaterar att eftersom den som utför besiktningen i varje fall undertecknar besiktningslistan och det egentliga protokollet levereras efteråt uppnås inte en nytta motsvarande det administrativa arbetet genom den föreslagna skyldigheten att underteckna. Enligt utredning till ekonomiutskottet har antecknandet av kontaktinformation i besiktningsdokumenten inte varit ett sådant problem att det skulle ge anledning att separat föreskriva om skyldighet att anteckna kontaktinformationen.

Allvarlig brist enligt 61 §. Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga föreslogs också att den föreslagna 61 § i hiss säkerhetslagen ska kompletteras med ett krav på att skriftligen underrätta hissinnehavaren om en allvarlig brist som framgått vid besiktningen. Ekonomiutskottet påpekar att man har haft tydligheten i blickpunkten då man i hiss säkerhetslagen har föreskrivit om olika aktörers skyldigheter med undvikande av upprepning då det inte behövs för att bestämmelsen ska kunna tolkas konsekvent. Därför bör 61 § liksom de övriga bestämmelserna tolkas som en del av en konsekvent strukturerad helhet och bestämmelsen om upptäckt av en allvarlig brist bör betraktas tillsammans med 51 § som gäller reparation av hissar. I den sistnämnda paragrafen föreskrivs om innehavarens skyldighet att sörja för att de brister som upptäckts i hissen repareras tillräckligt snabbt. Med tanke på att bestämmelsen i 61 § om ny besiktning riktas uttryckligen till hissinnehavaren, skulle en bestämmelse i paragrafen om skriftlig underrättelse om bristen inte skapa en skyldighet som inte redan finns i den föreslagna formen.

Betänkande EkUB 4/2016 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 23/2016 rd utan ändringar.

Helsingfors 30.3.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen saf
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Mika Lintilä cent
medlem Markus Lohi cent
medlem Martti Mölsä saf
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Ville Skinnari sd
medlem Antero Vartia gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.